

8. Tilastotoimisto

Tilastotoimiston toimintakertomus v:lta 1950 oli seuraavan sisältöinen:

Henkilökunta. Syyskuun 30 p:nä siirtyi toimistopäällikkö O. Bruun eläkkeelle toimituaan tilastotoimistossa v:sta 1912 alkaen, mistä ajasta v.t. toimistopäällikkönä v:sta 1919 sekä vakinaisena toimistopäällikkönä joulukuun 1 p:stä 1921 lähtien. Alaisten arvonanto ja esimiesten tunnustus ilmenivät tilastotoimiston henkilökunnan sekä kaupunginhallituksen eroavan toimistopäällikön kunniaksi järjestämällä illallisilla.

Uudeksi toimistopäälliköksi valittiin toimiston aktuaari K-E. Forsberg lokakuun 1 p:stä lähtien.

Täten avoimeksi joutunutta aktuaarin virkaa määrättiin hoitamaan toimiston kirjasto- ja arkistonhoitaja Å. J. Saxén, joka marraskuun 15 p:stä lukien valittiin viran vakinaiseksi haltijaksi. Apulaisaktuaari L. O. Kivekäs määrättiin viimeksi mainitusta päivästä lukien oman toimensa ohella hoitamaan kirjaston- ja arkistonhoitajan virkaa.

Vuoden alusta avoinna ollutta 20. palkkaluokan toimistoapulaisen virkaa hoiti 18. palkkaluokan toimistoapulainen S. I. Kaila, joka maaliskuun 1 p:stä lukien valittiin viran vakinaiseksi hoitajaksi. Hänen sijaisenaan toimi tilapäinen toimistoapulainen H. A. Björkman, joka myöskin samasta päivästä valittiin vapautuneen 18. palkkaluokan viran vakinaiseksi hoitajaksi. Siihen 18. palkkaluokan toimistoapulaisen virkaan, joka joutui avoimeksi toimistoapulaisen G. L. Holmqvistin eroamisen johdosta, valittiin maaliskuun 1 p:stä lukien tilapäinen toimistoapulainen E. M. Järnefelt.

Tilapäisenä apulaisaktuaarina toimi vuoden alusta syyskuun 30 p:ään filosofian maisteri K. E. Bruun sekä lokakuun 1 p:stä vuoden loppuun saakka 23. palkkaluokan toimistoapulainen, filosofian maisteri L. E. Ruotsalainen. Maisteri Ruotsalaisen sijaisena toimi toimistoapulainen E. M. Inberg, hänen sijaisenaan toimistoapulainen G. M. A. Fontell, Fontellin sijaisena toimistoapulainen M. M. Markkula sekä hänen sijaisenaan tilapäinen toimistoapulainen I. M. Tarmo.

Tilapäisinä toimistoapulaisina toimivat rouvat I. M. Tarmo ja A. I. Åström koko vuoden, rouvat H. A. Björkman ja E. M. Järnefelt tammikuun 1 p:stä helmikuun 28 p:ään, rouva M. Pitkänen tammikuun 1 p:stä toukokuun 9 p:ään, neiti A. A. Äikää tammikuun 1 p:stä heinäkuun 31 p:ään sekä rouva E. E. Unkari helmikuun 16 p:stä, neiti A. V. Udd maaliskuun 23 p:stä, neiti A. Seppelin elokuun 1 p:stä, rouvat E. Paasio ja M. Nenonen syyskuun 25 p:stä sekä rouva E. Ala-Härkönen marraskuun 1 p:stä vuoden loppuun saakka. Tilapäiseksi toimistoapulaiseksi määrättiin heinäkuun 1 p:stä alkaen herra M. Ahonen, joka kuitenkin poistui heinäkuun 7 p:nä palaamatta työhön. Koska palkat poikkeuksellisesti oli maksettu jo heinäkuun 1 p:nä, oli herra Ahonen nostanut liikaa 8 710 mk. Kaupunginhallituksen kehoituksesta tilastotoimisto kääntyi kaupunginhallituksen asiamiesosaston puoleen toimenpiteisiin ryhtymiseksi liikaa maksetun palkan palauttamiseksi.

Tilapäisenä vahtimestarin apulaisena toimi kesällä samoin kuin edellisinäkin vuosina nuorukainen M. Närhi, joka sittemmin määrättiin kyseistä tointa hoitamaan syyskuun 1 p:stä vuoden loppuun saakka.

Toimistoapulainen T. M. Heimo, joka oli määrätty hoitamaan Helsingin väestönlaskennan kanslia-apulaisen tointa, sai syyskuun 11 p:stä vuoden loppuun saakka virkavapautta

oikeuksin nostaa ikäkorotuksensa. Sijaiseksi määrättiin toimistoapulainen Agnes Ahlman, hänen sijaisekseen toimistoapulainen E. M. Järnefelt sekä Järnefeltin sijaiseksi tilapäinen toimistoapulainen E. E. Unkari.

Sairauslomaa nauttivat seuraavat viranhaltijat: aktuaari A. Kytömaa tammikuun 1 p:stä 11 p:ään ilman sijaista, toimistoapulainen H. M. Suolahti elokuun 14 p:stä joulukuun 31 p:ään sijaisenaan toimistoapulainen A. H. Ikonen, jonka sijaisena oli toimistoapulainen A. T. Railio, Railion sijaisena toimi toimistoapulainen E. I. Rydberg ja hänen virkaansa hoiti elokuun 14 p:stä lokakuun 13 p:ään tilapäinen toimistoapulainen A. I. Åström sekä marraskuun 3 p:stä joulukuun 31 p:ään rouva E. Spolander; toimistoapulainen E. M. Inberg tammikuun 19 p:stä maaliskuun 18 p:ään sijaisenaan toimistoapulainen A. T. Railio ja Railion sijaisena toimistoapulainen E. I. Rydberg, jonka virkaa hoiti tilapäinen toimistoapulainen A. A. Äikää; toimistoapulainen M. S. Sandström toukokuun 20 p:stä 29 p:ään sekä elokuun 2 p:stä syyskuun 20 p:ään sijaisenaan toimistoapulainen A. D. Grönroos, jonka virkaa hoiti tilapäinen toimistoapulainen I. M. Tarmo; toimistoapulainen K. E. Bergh toukokuun 3 p:stä 17 p:ään ja lokakuun 23 p:stä 28 p:ään ilman sijaista sekä kesäkuun 26 p:stä heinäkuun 25 p:ään sijaisenaan toimistoapulainen M. M. Markkula, jonka virkaa hoiti tilapäinen toimistoapulainen A. I. Åström; toimistoapulainen G. E. Ripatti helmikuun 10 p:stä 25 p:ään ilman sijaista; toimistoapulainen S. I. Kaila tammikuun 16 p:stä 28 p:ään ilman sijaista; toimistoapulainen G. L. Holmqvist tammikuun 1 p:stä helmikuun 28 p:ään sijaisenaan tilapäinen toimistoapulainen I. M. Tarmo; toimistoapulainen S. I. Anijärvi syyskuun 11 p:stä 24 p:ään ilman sijaista; toimistoapulainen S. T. Ohenoja maaliskuun 13 p:stä 25 p:ään sijaisenaan tilapäinen toimistoapulainen I. M. Tarmo; tilapäinen toimistoapulainen M. Pitkänen helmikuun 10 p:stä huhtikuun 9 p:ään sijaisenaan tilapäinen toimistoapulainen A. I. Åström; toimistoapulainen A. I. Åström marraskuun 14 p:stä 21 p:ään ilman sijaista; sekä siivooja V. Pollari tammikuun 18 p:stä 23 p:ään ja lokakuun 20 p:stä 31 p:ään sijaisenaan S. Rantanen.

Synnytyslomaa nauttivat: toimistoapulainen M. S. Sandström toukokuun 30 p:stä elokuun 1 p:ään sijaisenaan toimistoapulainen A. D. Grönroos, jonka virkaa hoiti tilapäinen toimistoapulainen I. M. Tarmo; toimistoapulainen H. A. Björkman huhtikuun 19 p:stä heinäkuun 14 p:ään sijaisenaan tilapäinen toimistoapulainen A. A. Äikää; sekä tilapäinen toimistoapulainen M. Pitkänen tammikuun 1 p:stä helmikuun 9 p:ään sijaisenaan tilapäinen toimistoapulainen A. I. Åström.

Palkatonta yksityislomaa ilman sijaista nauttivat: toimistoapulainen Agnes Ahlman lokakuun 12 p:stä marraskuun 4 p:ään, toimistoapulainen Astrid Ahlman heinäkuun 3 p:stä 16 p:ään, toimistoapulainen S. I. Anijärvi elokuun 10 p:stä 23 p:ään, tilapäinen toimistoapulainen A. I. Åström heinäkuun 31 p:stä elokuun 12 p:ään sekä tilapäinen toimistoapulainen A. V. Udd heinäkuun 24 p:stä 30 p:ään.

Suomen Valkoisen Ruusun Ritarikunnan I luokan mitali myönnettiin aktuaari V. Kuhlefeltille sekä kaupunkiliiton ansiomerkki 30 vuoden palveluksesta toimistoapulaisille M. L. Björklundille ja A. D. Grönroosille sekä vastaava merkki 20 vuoden palveluksesta entiselle siivoojalle S. Kytkiselle. Nämä merkit jaettiin v:n 1951 alussa järjestetyssä juhlatilaisuudessa.

Palkkausolot. Kaupungin viranhaltijoiden palkat korotettiin kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan tammikuun 16 p:stä sekä toukokuun 1 p:stä alkaen. Sitä paitsi myönnettiin elokuun 1 p:stä alkaen 5 %:n indeksilisiä.

Koska tilastotoimiston vastuunalaisten virkamiesten palkat valtion vastaavien virkojen palkkoihin verraten olivat jääneet kuoppaan, esitti toimisto keväällä, että kyseiset palkat korotettaisiin. Palkkalautakunnan annettua asiasta lausuntonsa, jossa korostettiin ajankohdan sopimattomuutta, uudisti toimisto syksyllä esityksensä. Kun sittemmin kirjaston- ja arkistonhoitajan virka joutui avoimeksi, esitti toimisto, että vastuunalaiset virat järjestettäisiin uudelleen. Nämä esitykset eivät vuoden aikana johtaneet tulokseen.

Viitaten kaupunginhallituksen aikoinaan tekemään päätökseen, jonka mukaan 3:n vuoden ajan hoidetun tilapäisen viran jatkuva tarpeellisuus oli otettava harkinnan alaiseksi, esitti toimisto keväällä, että kaksi toimistoapulaisen virkaa vakinaistettaisiin. Koska puolet toimiston toimistoapulaisista palkattiin alimman palkkaluokan mukaan, esitti toimisto, että 21. palkkaluokkaan perustettaisiin 2 uutta virkaa. Esitys palautettiin ratkaisematta ja uudistettiin syksyllä. Vuoden aikana se ei johtanut tulokseen. Tilastotoi-

miston esitykseen, että tilapäisten toimistoapulaisten lukumäärää v:n 1951 alusta saataisiin lisätä 5:stä 6:een, kaupunginhallitus suostui.

Opintomatka. Apulaisaktuaari V. M. Krisé teki toukokuun 13 ja kesäkuun 12 p:n välisenä aikana opintomatkan Tanskaan, jossa hän tutustui Kööpenhaminan, Aarhusin ja Aalborgin tilastotoimistojen toimintaan. Matkakertomus toimitettiin kaupunginhallitukselle.

Huoneisto. Henkilökunnan lisääntyessä on tilastotoimiston päähuoneisto käynyt yhä ahtaammaksi. Koska toimiston tietoon tuli, että sen huoneistosta v. 1946 erotettu kaksi huonetta käsittävä osa vapautuisi, esitti toimisto kiinteistölautakunnalle, että nämä huoneet hankittaisiin toimistolle takaisin. Esitys ei kuitenkaan johtanut tulokseen, koska talonmistaja oli päättänyt antaa huoneet yksityiselle toiminimelle, jonka huoneiston talonmistaja itse otti käyttöönsä.

Julkaisuutoiminta. Toimintavuoden aikana ilmestyivät seuraavat tilastotoimiston julkaisemat teokset:

Tammikuun	10 p:nä	Kommunal författningssamling för Helsingfors stad. 26. 1948. XXXIII + 310 + 66 s.
Kesäkuun	26 p:nä	Helsingin kaupungin tilasto II—III. Ulkomaan kauppa ja merenkulku. 13. 1948. IV + 26 + 53 + 123 s.
»	29 »	Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja—Statistisk årsbok för Helsingfors stad. 39. 1950. XIII + 422 s. + kartta.
»	29 »	Helsingin kaupungin kunnalliskalenteri. 22. 1950. XVI + 406 s.
»	29 »	Kommunalkalender för Helsingfors stad. 22. 1950. XVI + 405 s.
Heinäkuun	15 »	Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. 59. 1946. Edellinen osa. IV + 326 s.
Syyskuun	9 »	Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. 59. 1946. Jälkimmäinen osa. IV + 342 s.
»	23 »	Helsingin kaupungin tilasto. I. Terveyden- ja sairaanhoito. 31. 1946. Edellinen osa. IV + 177 s.
Lokakuun	12 »	Helsingin kaupungin kunnallinen asetuskoelma. 27. 1949. XXVI + 329 s.
»	12 »	Kommunal författningssamling för Helsingfors stad. 27. 1949. XXVII + 329 s.

Julkaisun »Tilastollisia kuukausitietoja Helsingistä» ensimmäisen vuosikerran vihkot 1—12 ilmestyivät tammikuun 11 p:nä, helmikuun 11 p:nä, maaliskuun 16 p:nä, huhtikuun 13 p:nä, toukokuun 10 p:nä, kesäkuun 14 p:nä, heinäkuun 15 p:nä, elokuun 19 p:nä, syyskuun 9 p:nä, lokakuun 7 p:nä, marraskuun 13 p:nä ja joulukuun 29 p:nä.

Edelleenkin ovat olot kirjapainoalalla olleet vaikeat. Kohtuullisessa ajassa ovat kuukausijulkaisun vihkojen lisäksi ilmestyneet ainoastaan tilastollinen vuosikirja, kunnalliskalenterit sekä asetuskoelmat. Kauppa- ja merenkulujulkaisun kohdalla edistytettiin vuoden aikana. Jouduttaakseen terveyden- ja sairaanhoitojulkaisun ensimmäisen osan ilmestymistä ryhtyi toimisto yhtäaikaan painattamaan vv:n 1947 ja 1948 julkaisuja eri kirjapainoissa. Huomattavasti myöhästyneitä ovat saman julkaisun jälkimmäinen osa, opetuslaitosjulkaisut sekä kunnalliskertomus.

Vuoden aikana ilmestyivät kuitenkin myöhemmin ilmestyvistä julkaisuista seuraavat eripainokset: palotoimen, lastensuojelulautakunnan, kaupunginkirjaston, satamalautakunnan ja teurastamon (suomen- ja ruotsinkieliset) toimintakertomukset v:lta 1948, kaupunginarkiston, liikennelaitoksen (suomen- ja ruotsinkieliset) ja työnvälitystoimiston toimintakertomukset v:lta 1949 sekä tietoja lukuvuosilta 1947/48—1948/49 Helsingin kaupungin kansakouluista (suomen- ja ruotsinkieliset).

Yleensä julkaisut on toimitettu samalla tavalla kuin aikaisemmin. V:n 1950 vuosikirjaan liitettiin yleishakemisto vv:n 1905—49 vuosikirjojen sisällöstä. Julkaisu Ulkomaan kauppa ja merenkulku ilmestyi ensimmäisen kerran uudessa muodossaan, yksivuotisjulkaisuna.

Eripainoksia otettiin seuraavista asetuskoelmassa julkaistuista asetuksista: teollisuuslaitosten lautakunnan johtosäännöstä, teollisuuslaitosten lautakunnan kanslian johtosäännöstä, vesilaitoksen johtosäännöstä, kaasulaitoksen johtosäännöstä ja sähkö-

laitoksen johtosäännöstä 500 kpl kustakin, kaupungin talouden tarkastussäännöstä 200 kpl, viranhaltijain kielilaitosäännöstä 2 000 kpl, liikennejärjestyksestä 8 000 kpl (eripainokseen sisältyvät myös yleinen liikennejärjestyssääntö, otteita autoasetuksesta sekä pääväyliä ja ajonopeutta koskevat määräykset), poliisijärjestyksen muutoksista 5 000 kpl, kuorma-autotaksasta 500 kpl ja tilisäännöstä 600 kpl. Leski- ja orpoeläkekassan säännöistä otettiin uusi painos.

Lastensuojelulautakunnan vuosikertomusta varten laadittavat tilastotiedot. Tilastotoimisto on useampina vuosina laatinut lastensuojelulautakunnan vuosikertomukseen tarvittavat tiedot huolletuista lapsista. Viitaten v:n 1949 tilintarkastajien lausuntoon, että vuosikertomukset olisi laadittava valmiiksi toukokuun 1 p:ään mennessä, lastensuojelulautakunta esitti tilastotoimistolle, että tilastoyhdistelmät laadittaisiin niin hyvissä ajoin, että tämä kävisi mahdolliseksi. Esityksen johdosta sovittiin ajasta, milloin perusaineisto oli jätettävä tilastotoimistoon ja milloin tilaston oli oltava valmiina.

Vanhoiden kunnalliskertomusten hakemisto. Jo v. 1929 rahatoimikamari päätti, että kunnalliskertomuksista oli laadittava yleishakemisto, mutta muiden kiireellisten tehtävien ja myöhemmin sodan ja sen aiheuttamien vaikeuksien johdosta hakemiston laatiminen on pitkät ajat ollut pysähdyksissä. Ensimmäinen osa, henkilöhakemisto vv:lta 1875—1930, ilmestyi v. 1942. Jotta koko hakemisto valmistuisi lähivuosien aikana, esitti tilastotoimisto, että tähän työhön saataisiin palkata tilapäinen toimistoapulainen, jolle harkintaa vaativien tehtävien vuoksi suoritettaisiin palkkaa 21. palkkaluokan mukaisesti. Kaupunginhallitus suostui esitykseen.

Kunnallisten virastojen ja laitosten kirjallisuuden luettelointi. Kaupunginhallituksen edellisenä vuonna tekemän päätöksen mukaisesti ryhtyi amanuessi G. Ahnger syksyllä 1949 tilastotoimiston kirjaston- ja arkistonhoitajan Å. J. Saxénin johdolla luetteloimaan kaupungin muissa virastoissa olevat kunnallishallintoa koskevat kirjat. Tämä työ jatkui koko kertomusvuoden ajan.

Eräiden kaupunginosien nimet. Koska kaupungin virastot käyttivät vahvistamattomia paikannimiä Pitäjänmäki, Puistola ja Tapanila—Mosabacka, tilastotoimisto esitti, että kaupunginhallitus vahvistaisi näille alueille nimet ja rajat. Esitys ei vuoden aikana johtanut tulokseen.

Kaupungin 400-vuotisjuhlanäyttelyn valmistelutyöt. Näyttelytoimistoon toimitettiin edelleen useita kaupungin kehitystä valaisevia taulukoita. Näyttelyssä ilmeni kuitenkin, että tilastotoimiston laatimia yhteenvetoja oli sangen vähän käytetty hyväksi. Aineiston keräystyö oli siitä huolimatta ollut hyödyksi, koska kootut tiedot on sijoitettu tilastotoimiston arkistoon, missä ne vastaisuudessa ovat käytettävissä.

Tutkimus kaupungin rakentamiin asuintaloihin pyrkineistä. Selvittääkseen asunnon tarpeessa olevien olosuhteita tilastotoimisto ryhtyi tutkimaan niitä kaavakkeita, joita kaupungin rakentamiin asuintaloihin pyrkivät henkilöt olivat täyttäneet. Tutkimuksen tulokset julkaistiin kuukausijulkaisussa ja annettiin asuntotuotantokomitealle.

Kaupungin palveluksessa olevien sairauslomat. Kaupunginhallituksen työtehotomisto oli tutkinut kaupungin palveluksessa olevien viranhaltijain ja työntekijäin sairauslomat v:n 1949 aikana. Tilastotoimisto päätti jatkaa näitä tutkimuksia ja lähetti kaikille kaupungin virastoille ja laitoksille kyselykaavakkeet.

Verotilastot. V:n 1948 tulojen perusteella laadittu tilasto kunnallisverotuksesta valmistui keväällä 1950. Muutamat kaupunginosat tutkittiin kokonaan ja sitä paitsi tutkimus käsitti suuret tulot, jolloin rajaksi otettiin 6 000 veroäyriä. Syksyllä aloitettiin uusi kunnallisverotilasto (v:n 1949 tulojen perusteella). Tällä kertaa tutkittiin 5:s kaupunginosa kokonaan ja sitä paitsi ne perheet, joilla oli vähintään 3 alaikäistä lasta. Tämän tutkimuksen työt jatkuivat vuodenvaihteessa. Yhteistyössä tilastollisen päätoimiston kanssa ryhdyttiin syksyllä v:n 1948 tulojen perusteella laatimaan valtionverotusta koskevaa tilastoa.

Väestötilastot. Tiedot syntyneitä, kuolleista ja solmituista avioliitoista on aikaisemmin kerran vuodessa saatu tilastollisesta päätoimistosta. Koska nämä tiedot ovat olleet saata-vissa vasta seuraavan vuoden syksyllä ja osaksi vieläkin myöhemmin, sovittiin tilastollisen päätoimiston kanssa siitä, että seurakunnat ja rekisterit v:sta 1950 alkaen antaisivat perustietonsa suoraan tilastotoimistoon, missä Helsingin aineiston käsittely tapahtuisi. Täten tilastotoimisto saa tiedot kuukausittain ja tilasto tulee mahdollisimman ajankohtaiseksi.

Väestönlaskenta. V. 1949 annettu asetus säätää, että yleinen väestönlaskenta ja siihen

liittyvä asunnon- ja kiinteistönlaskenta on toimitettava joka kymmenes vuosi ja ensimmäisen kerran v. 1950. Laskentaa varten on jokaiselle paikkakunnalle asetettava yksi tai useampia väestönlaskentatoimikuntia. Laskennasta johtuvat palkat ja palkkiot on maksettava valtion varoista, kun sen sijaan kunnan on hankittava tarvittavat huoneistot ja kansliatarvikkeet. Tähän viitaten esitti tilastotoimisto, että Helsinkiin valittaisiin toimikunta, johon kuuluisivat puheenjohtajana tilastotoimiston aktuaari K.-E. Forsberg sekä jäseninä poliisilaitoksen rekisteriosaston v.t. johtaja, varatuomari H. L. Harri sekä Helsingin väestön päärekisterin rekisteripäällikkö, pastori A. A. Palmgren. Saatuaan tilastollisen päätoimiston suostumuksen, valittu toimikunta, joka nyt oli muodostunut keskustoimikunnaksi, esitti, että laskentaa varten asetettaisiin seuraavat piiritoimikunnat:

1. piiritoimikunta: puheenjohtajana filosofian maisteri Å. Saxén, jäseninä filosofian maisteri L. Kivekäs ja filosofian maisteri K. Bruun; 2. piiritoimikunta: puheenjohtajana filosofian maisteri A. Kytömaa, jäsenenä filosofian maisteri E. Elfvingren; 3. piiritoimikunta: puheenjohtajana filosofian maisteri K. M. Juvas, jäsenenä filosofian maisteri A. Raivio; 4. piiritoimikunta: puheenjohtajana filosofian maisteri K. Laurila, jäsenenä rouva M. Heikel; 5. piiritoimikunta: puheenjohtajana eversti W. Bergh, jäsenenä ylioppilas E. Nenonen; 6. piiritoimikunta: puheenjohtajana valtiotieteen maisteri M. Krisé, jäsenenä ylioppilas O. Liukkonen; 7. piiritoimikunta: puheenjohtajana filosofian maisteri O. Bruun, jäsenenä hovioikeuden auskultantti K. Sipponen; 8. piiritoimikunta: puheenjohtajana filosofian maisteri I. Kaukovaara, jäsenenä amanuenssi P. Kopperi; 9. piiritoimikunta: puheenjohtajana aktuaari H. Äijälä, jäsenenä filosofian maisteri A. Korpela; 10. piiritoimikunta: puheenjohtajana kauppatieteiden lisensiaatti A. Puukari, jäsenenä filosofian maisteri M. Tamminen; 11. piiritoimikunta: puheenjohtajana aktuaari K. Aarnio, jäsenenä jaostosihteeri E. Rautsalo; 12. piiritoimikunta: puheenjohtajana aktuaari M. Jalo, jäsenenä vakuutustarkastaja S. Immonen; 13. piiritoimikunta: puheenjohtajana aktuaari O. Sampo, jäsenenä filosofian maisteri A. Järventaus; 14. piiritoimikunta: puheenjohtajana ekonomisti K. Hietala, jäsenenä filosofian maisteri R. Alameri; 15. piiritoimikunta: puheenjohtajana filosofian maisteri T. Komi, jäsenenä filosofian maisteri A. Tuura; 16. piiritoimikunta: puheenjohtajana filosofian maisteri E. Långström, jäsenenä ylioppilas A. Kaaja; 17. piiritoimikunta: puheenjohtajana konttorivirkailija A. Lustig, jäsenenä herra K. Suhonen; 18. piiritoimikunta: puheenjohtajana filosofian maisteri S. Stenius, jäsenenä osastosihteeri O. Kallio; 19. piiritoimikunta: puheenjohtajana opettaja A. Lindgren, jäsenenä herra K. Willström; 20. piiritoimikunta: puheenjohtajana filosofian maisteri E. Aurola, jäsenenä filosofian maisteri R. Salminen; 21. piiritoimikunta: puheenjohtajana opettaja S. Seraste, jäsenenä opettaja A. Rekola; 22. piiritoimikunta: puheenjohtajana kiinteistöluettelon hoitaja E. Monni, jäsenenä herra A. Nieminen; 23. piiritoimikunta: puheenjohtajana rakennusmestari Y. Stigell, jäsenenä rakennusmestari R. Kotivirta; 24. piiritoimikunta: puheenjohtajana konttoripäällikkö E. Montell, jäsenenä herra L. Lindberg; 25. piiritoimikunta: puheenjohtajana herra B. Berg, jäsenenä talousneuvos E. Siltanen.

Piiritoimikunta 1 oli keskustoimikunnan apuna jo laskennan valmisteluvaiheessa, muiden toimikuntien toiminta alkoi joulukuun 20 p:nä. Kiinteistölomakkeiden jako alkoi joulukuun 21 p:nä, virallisen laskentahetken ollessa joulukuun 31 päivä klo 24. Toiminta jatkui siten kaikissa piireissä vuodenvaihteessa.

Väestönlaskennan yhteydessä kerättävät tiedot. Koska sekä sähkölaitos että liikennelaitos olivat toivoneet, että väestönlaskennan yhteydessä kerättäisiin kaupungin omaa kaavaketta käyttäen näiden laitosten tarvitsemia tietoja, teki tilastotoimisto kaupunginhallitukselle asiasta esityksen. Kaupunginhallitus katsoi kuitenkin, ettei liikennelaitoksen esittämä tutkimus ollut tarpeellinen, mutta myönsi 650 000 mk sähkölaitoksen sähkökojetutkimusta varten.

Vuodenvaihteessa käytiin kaupunginhallituksen asettaman asunto- ja asemakaava-neuvottelukunnan aloitteesta keskusteluja asuntotutkimuksen suorittamisesta väestönlaskennan aineiston pohjalla, mutta ratkaisu asiassa siirtyi seuraavaan vuoteen.

Kalleusluokituksen tarkistaminen ja vuokratiedustelu. Koska sosiaalinen tutkimustoimisto halusi tarkistaa paikkakuntien kalleusluokituksen, ehdotti se kaupunginhallitukselle lähettämässään kirjelmässä hinnoittelulautakunnan asettamista siihen tarvittavien hintatietojen antamiseksi. Samalla sosiaalinen tutkimustoimisto pyysi kaupunginhallitusta järjestämään pienhuoneistojen vuokratiedustelun. Kumminkin oli suoritettava loka-kuussa. Tilastotoimiston antaman lausunnon nojalla kaupunginhallitus päätti asettaa paik-

kakuntien kalleusluokitusta varten tarvittavan aineiston keräämistä sekä vuokratiedustelun valvontaa varten 7-henkisen toimikunnan, jossa sekä työnantaja- ja työntekijäjärjestöt että vuokranantaja- ja vuokralaisjärjestöt olivat edustettuina. Toimikunnan puheenjohtajaksi määrättiin tilastotoimiston aktuaari A. Kytömaa. Vuokratiedustelun toimittaminen annettiin tilastotoimiston tehtäväksi; se suoritettiin edustavana tutkimuksena lokakuun 2 ja 7 p:n välisenä aikana ja käsitti n. 8 700 pienhuoneistoa. Vuokratiedustelun yhteydessä päätti hinnoittelutoimikunta selvittää myöskin huoneistojen asumistihyeyttä.

Helsingin elinkustannusindeksin laskeminen. Sosiaalinen tutkimustoimisto, joka vuosikautia on laskenut koko maan elinkustannusindeksin ohella eri indeksisarjan Helsingin elinkustannuksista, ilmoitti aikovansa lopettaa Helsingin sarjan laskemisen, koska sen julkaiseminen voi aiheuttaa väärinkäsityksiä yleisön taholla. Neuvotteluissa sovittiin kuitenkin siitä, että sarja edelleenkin lasketaan vuosineljänneksittäin, mutta että sen julkaisemisesta vuosikirjassa luovutaan.

Tutkimus elokuvakäynneistä. Tilastotoimisto on kauan suunnitellut jatkuvaa tilastoa elokuvakäynneistä. Kertomusvuoden aikana käytiin neuvotteluja tällaisen tutkimuksen toimeenpanemisesta, mutta neuvottelut eivät tänä aikana johtaneet tuloksiin.

Lausuntoja. Paitsi edellämainituissa tapauksissa antoi tilastotoimisto seuraavat lausunnot: kaupunginvaltuutettu Voipio-Juvaksen ym. aloitteesta sosiaalihuoltajan asettamiseksi jokaiseen virastoon ja laitokseen; kaupunginreviisorin ehdotuksesta komitean asettamiseksi kaupungin pääomasijoitusten suunnittelun keskittämistä varten; 2:sta kaupungin aloitetoimintaan kuuluvasta ehdotuksesta, joista toista muutettuna puollettiin, mutta toista ei puollettu; sekä Tilastollisen päätoimiston väestönlaskennan kyselykaavakkeiden sisältöä koskevista ehdotuksista.

Tietojen ja selvitysten antaminen. Kaupunginkansliaan lähetettiin tilastotoimistossa laaditut kaupunginvaltuuston v:n 1949 esityslistojen hakemisto ja kaupunginhallituksen v:n 1949 mietintöjen hakemisto, molemmat sekä suomen- että ruotsinkielisinä, sekä kaupunginhallituksen v:n 1949 jälkimmäisen ja v:n 1950 ensimmäisen puoliskon esityslistojen hakemistot.

Kuten aikaisempinakin vuosina välitettiin edelleen kuukausittain kaupungin viranomaisille sosiaalisen tutkimustoimiston laskema elinkustannusindeksi. Laivaliikenteestä laadittiin kuukausittain satamakonttorin päiväkirjoja käyttämällä tilastoa ja tiedot lähetettiin satamaviranomaisille. Huoltolautakunnan vuosikertomusta varten laadittiin tarvittavat tilastotiedot yhteiskunnallista huoltoa edellisenä vuonna saaneista henkilöistä sekä irtolaisista, alkoholisteista ja raittiushuollossa olleista nuorista henkilöistä, mitkä tiedot myös lähetettiin sosiaaliseen tutkimustoimistoon virallista tilastoa varten. Kansakouluoppilaiden vaihtumista ja heidän poissaoloaan koulusta koskevat tiedot kerättiin ja lähetettiin kansakoulujen tarkastajille ja oppivelvollisten lasten luetteloon. Samoin kerättiin virallista tilastoa varten tietoja kansakoulujen, lastentarhain ja ammattikoulujen oppilaista, mitkä tiedot lähetettiin lisäksi Tilastolliseen päätoimistoon sekä lastentarhoja koskevat tiedot lastentarhain tarkastajalle. Kaupunginhallituksen asiamiesosastolle annettiin selvitys vv:n 1947—49 henkikirjoitustietojen eroavaisuuksista. Kiinteistötoimiston asemakaavaosastolle annettiin tiedot henkikirjoitetusta väestöstä kortteleittain sekä tiedot eräiden suurteollisuuslaitosten henkilökunnan asuinpaikoista. Työnvälitystoimiston pyynnöstä laskettiin kaikki sen v:n 1949 toimintakertomukseen kuuluvat prosenttiluvut ja lisäksi toimistoa avustettiin kansakoululasten taipumuksia koskevien tutkimusten tilastolukujen laskemisessa.

Valtiokalenteria varten laadittiin luettelo kaupungin virastoista ja niiden viranhaltijoista. Vakuutusyhtiö Pohjolalle lähetettiin tietoja tapaturman varalta vakuutettujen kaupungin viranhaltijain ja työntekijäin luvusta ja heidän vuosiansioistaan. Helsingin ja sen ympäristön aluesuunnitelmaliitolle lähetettiin tiedot eräiden lähiympäristön kuntien asukasluvusta kylittäin.

Turun kaupungin tilastotoimistolle lähetettiin selostus kunnalliskalenterin toimitustavasta sekä katsaus vuosien aikana tehdyistä ehdotuksista sen muuttamiseksi. Samalle toimistolle sekä Pietarsaaren sähkölaitokselle lähetettiin sähkökojetutkimuskaavake, joka oli käytössä väestönlaskennan yhteydessä toimitetussa tutkimuksessa. Tampereen kaupunginaktuaarille lähetettiin eräitä Tampereen tilastolliseen vuosikirjaan tarvittavia Helsinkiä koskevia tietoja. Uudenmaan lääninhallitukselle toimitettiin eräitä sen vuosi-

kertomusta varten tarvitsemia tilastotietoja Helsingistä. Tilastolliselle päätoimistolle lähetettiin kaupungin raha-asioita v. 1949 koskeva tilasto sekä tilastotoimiston keräämät tiedot yleishyödyllisistä rahastoista. Sosiaaliselle tutkimustoimistolle lähetettiin vuosineljänneksittäin tietoja Helsingin rakennustoiminnasta sekä vastaavat tiedot v:n 1949 rakennustoiminnasta sillä Espoon kunnan alueella, joka on Helsingin rakennustarkastajan alainen.

Pohjoismaiden suurkaupunkien tilastokonttoreille lähetettiin tietoja niiden vuosikirjoissa julkaistavaa, näiden kaupunkien yhteistä tilastoa varten. Genevessä toimivalle Maailman terveydenhoitojärjestölle lähetettiin sen pyytämiä väestötietoja. Lontoon General Register Office'lle lähetettiin vuosineljänneksittäin syntyväisyyttä ja kuolleisuutta koskevia tietoja. Ruotsin kuninkaalliselle tilastolliselle päätoimistolle annettiin tietoja Helsingin ja sen lähiympäristön väestön asumistiheydestä. Erikoistietoja Helsingistä annettiin lisäksi Berliner Nachrichten Dienst sekä hollantilaiselle Winkler Prins Encyclopädie nimisille julkaisuille. Sitä paitsi annettiin lukuisia tietoja yksityisille henkilöille.

Kalustonhankinnat. Saatuaan kaupunginhallituksen suostumuksen vuokrasi tilastotoimisto IBM-yhtiöltä 1 reikäkorttien automaattisen lävistyskoneen, 1 tarkistuslävistyskoneen ja 1 tabulaattorin. Viimeksi mainittua konetta ei saatu kertomusvuoden aikana. Vuoden aikana hankittiin 3 laskukonetta, joista yksi käytetty, 3 kirjoituskonetta, 2 konekirjoituspöytä, 2 konekirjoitustuolia, 10 teräshyllyä kirjastoon sekä sälekaihdin sivuhuoneistoon. Sivuhuoneistoon asennettiin päivänvalovalolaistus. Uudishankintojen arvo oli 302 712 mk.

Kirjasto on vuoden aikana lisääntynyt 800 numeroa. Kirjallisuuden vaihtoa lukuisten kotimaisten ja ulkomaisten virastojen kanssa jatkettiin.

Lähetysten lukumäärä oli 6 497, mistä lähetettyjä kirjeitä 1 495 ja jaettuja julkaisuja 5 002.

Menot ja tulot. Seuraava taulukko osoittaa missä määrin tilastotoimistolle myönnettyjä määrärahoja on käytetty:

Talousarvion momenttiniimike	Määrärahat talousarvion mukaan	Siirto- ja lisämäärärahat	Yhteensä käytettävissä olevia varoja	Menot tilien mukaan	Määrärahan säästö (+) tai ylitys (-)
Mk					
Sääntöpalkkaiset virat	7 594 890	1) 3 297 998	10 892 888	10 845 867	+ 47 021
Tilapäistyövoimaa	1 720 560	2) 476 065	2 196 625	2 138 013	+ 58 612
Vuokra	619 392	—	619 392	619 392	—
Valaistus	12 000	—	12 000	14 351	3) — 2 351
Siivoaminen	65 000	4) 30 000	95 000	89 422	+ 5 578
Painatus ja sidonta	7 135 000	—	7 135 000	6 303 693	5) + 831 307
Tarverahat	393 800	—	393 800	493 459	3) — 99 659
Yhteensä	17 540 642	3 804 063	21 344 705	20 504 197	5) + 9 201 + 831 307

Koska kertomusvuoden aikana palkat huomattavasti nousivat, myönnettiin korotettujen palkkojen suorittamiseen tilille Sääntöpalkkaiset virat 3 milj. mk, tilille Tilapäistä työvoimaa 425 000 mk ja tilille Siivoaminen 30 000 mk. Hankittujen vuokrakoneiden vuokran suorittaminen aiheutti tilillä Tarverahat 99 659 mk:n suuruisen ylityksen ja myös tilillä Valaistus syntyi 2 351 mk:n ylitys. Ylityksiin saatiin kaupunginvaltuuston suostumus. Menot tilien mukaan olivat 20 504 117 mk ja sitä paitsi siirrettiin v:een 1951 831 307 mk.

Toimiston tulot myydyistä julkaisuista ja ent. siivoajalle vuokratusta huoneesta olivat 119 885 mk.

Käteiskassa korotettiin 5 000 mk:sta 10 000 mk:aan.

1) Siitä 3 000 000 mk korotettujen palkkojen suorittamiseen ja 297 998 mk sairauslomasijaisten palkkaamiseen. — 2) Siitä 425 000 mk korotettujen palkkojen suorittamiseen ja 51 065 mk sairauslomasijaisten palkkaamiseen. — 3) Kaupunginvaltuuston sallima ylitys. — 4) Korotettujen palkkojen suorittamiseen. — 5) Siirtyvä määräraha.